

«امارت کودتا» چگونه سلطه «آل ثانی» بر قطر؛ پای انگلیسی‌ها در میان است

قطر همچون دیگر کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس، حکومت پادشاهی و خاندانی و ارثی دارد. خاندان موسوم به «آل ثانی» از اواسط قرن ۱۹ میلادی بر این شبه جزیره حاکم هستند همان طور که عربستان، بحرین، امارات و کویت هم زیر سلطه آل‌ها قرار دارد.

به گزارش آران نیوز: بار دیگر کشور کوچک قطر که حکومت آن پادشاهی و به اصطلاح به صورت امارت است، خبرساز شد و امیر جوان این کشور روز سه شنبه هفتم بهمن برابر با ۲۷ ژانویه ۲۰۱۶، در یک اقدام غیرمنتظره، تغییرات اساسی در ساختار قدرت ایجاد و هفت وزیر از جمله وزیر خارجه را برکنار کرد و به جای وزیر خارجه برکنار شده، فردی از اعضای خاندان آل ثانی را منصوب کرد که وفاداری بیشتری نسبت به وی داشته باشد.

برخی منابع اقدام شیخ تمیم بن حمد آل ثانی را در راستای تقویت و تحکیم پایه‌های قدرت و حذف گام به گام طرفداران وفادار پدرش شیخ حمد امیر سابق که قدرت را به تمیم واگذا کرد، دانسته‌اند، هر چند منابع دیگری این اقدام را با کاهش شدید قیمت نفت و به تبع آن کاهش درآمدهای نفتی امیرنشین قطر قلمداد کرده‌اند.

به این بهانه در نظر داریم در قالب چند گزارش به بررسی پیشینه و چگونگی به قدرت رسیدن خاندان آل ثانی و ساختار قدرت در کشور کوچک قطر بپردازیم.

موقعیت جغرافیایی قطر

قطر کشوری عربی واقع در جنوب غربی قاره بزرگ آسیا و در شرق شبه جزیره عربستان و بخش جنوبی خلیج فارس قرار دارد، البته این کشور شبه‌جزیره‌ای کوچک در شبه جزیره عربستان و سه طرف آن را خلیج فارس احاطه کرده است.

دوحه پایتخت قطر است، این کشور مرز مشترک زمینی با عربستان سعودی و مرز دریایی با بحرین و امارات متحده عربی دارد.

پای انگلیسی‌ها در میان است

قطر همچون دیگر کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس، حکومت پادشاهی و خاندانی و ارثی دارد، خاندان موسوم به «آل ثانی» از اواسط قرن ۱۹ میلادی بر این شبه جزیره حاکم هستند همان طور که عربستان، بحرین، امارات و کویت هم زیر سلطه آل‌ها قرار دارد.

تا پیش از کشف طلای سیاه یعنی نفت، قطر اگر هم اسم و رسمی داشت تنها به خاطر شکار مروارید و تجارت دریایی بود. این کشور تا سال ۱۹۷۱ میلادی تحت الحمایه استعمار انگلیس قرار داشت که پس از استقلال ظاهری، به لطف درآمدهای سرشار نفتی و گازی به یکی از ثروتمندترین کشورهای منطقه تبدیل شد، تمام ارکان قدرت و مناصب حساس در اشغال خاندان آل ثانی یا افراد نزدیک به آنها قرار دارد، نکته قابل توجه درباره حاکمان این کشور، روابط و مناسبات گسترده با آمریکا به ویژه در زمینه نظامی است به طوری که آمریکا پایگاه نظامی در آن دایر کرده است.

ذخایر فراوان نفت و گاز سبب شده است تا مجله فوربس، قطر را ثروتمندترین کشور جهان معرفی کند، زبان رسمی این کشور عربی است و انگلیسی هم معمولاً به عنوان زبان دوم مورد استفاده قرار می‌گیرد، دین رسمی اسلام، واحد پول ریال قطر و مساحت آن کمتر از ۱۱ هزار و ۵۰۰ کیلومتر مربع است.

جمعیت کشور کوچک قطر، کمی بیش از دو میلیون نفر است که نکته قابل توجه این است که تنها کمتر از یک سوم جمعیت آن را قطری‌های اصیل تشکیل می‌دهند و بقیه همگی مهاجر از جمله هندی، پاکستانی و عرب هستند که به نوعی می‌توان این کشور را کشور چندملیتی نامید که این ویژگی به طور آشکار در ورزش قطر و تیم‌های ورزشی از جمله تیم ملی فوتبال این کشور به چشم می‌خورد که بازیکنان مطرحی از کشورهای مختلف به طمع دریافت پول و زندگی بهتر تابعیت قطری دریافت کرده‌اند.

تاریخ سیاسی قطر

قطر طی سال‌های ۱۸۷۱ تا ۱۹۱۳ میلادی در تصرف امپراطوری عثمانی بود، پیش از آن بر اساس آنچه در دانش‌نامه بریتانیکا آمده است به مدت چندین سال تحت حاکمیت ایران قرار داشته و هر سال مبالغی برای حق ماهیگیری و صید مروارید پرداخت می‌کرده است.

انگلیسی‌ها که ید طولایی در تنش‌های سیاسی در منطقه خاورمیانه و نقش منفی در راستای منافع و سیاست‌های سلطه‌جویانه خود داشته‌اند، با امضای قراردادی با حکومت عثمانی و انصراف آن از حاکمیت بر قطر، این کشور را تحت سیطره خود قرار می‌دهند.

انگلیس مرحله دوم نفوذ و سلطه خود بر قطر را به شکل دیگری دنبال کرد و حکومت شیخ عبدالله بن جامع حاکم قطر را به رسمیت شناخت و در سال ۱۹۱۶ میلادی قراردادی همانند دیگر قراردادهایش با شیوخ امارت‌های خلیج فارس، با شیخ عبدالله امضا کرد و از این تاریخ تا سال ۱۹۷۱ میلادی، قطر تحت قیمومیت انگلیس قرار گرفت.

در سال ۱۹۳۵ میلادی طایفه‌ای از اعراب بنی‌یاس مقیم امارت ابوظبی که از شیخ خلیفه شخبوط حاکم ابوظبی به خشم آمده بودند به جنوب کوچ کرده و در خورالعدید ساکن شدند که این مسئله آتش اختلافات جدی میان ابوظبی و قطر را شعله‌ور کرد

اقتصاد قطر کاملاً متکی به نفت و گاز است که سومین کشور دارنده ذخایر گاز پس از روسیه و جمهوری اسلامی ایران به شمار می‌رود و حاکمان این کشور با توجه به درآمدهای سرشار نفتی طی سالیان اخیر ثروت چشمگیری اندوخته‌اند.

چگونگی به قدرت رسیدن آل ثانی در قطر

در سال 1848 میلادی، خاندان آل ثانی از فویپرط به رهبری شیخ محمد بن ثانی که در فویپرط به دنیا آمد، وارد دوحه شد. «فویپرط» شهرکی در شمال شرقی قطر است که ساکنانش از قدیم‌الایام از العمامره، البوکواره و المعاضید بودند، در شمال فویپرط، العمامره زندگی می‌کردند که شیخ آنها، مبارک بن حسن العماری بود، در سمت جنوب آن، البوکواره که شیخ آنها ربیعہ الکواری بود و المعاضید که شیخ آنها، «محمد بن ثانی» بود، اقامت داشتند، دیگر ساکنان فویپرط را الکبسه و الکعبان تشکیل می‌دادند، این شهرک اهمیت ویژه‌ای برای کشتیرانی داشت. جد آل ثانی، شیخ محمد بن ثانی از ساکنان این روستای بزرگ بود، این شهرک در ساحل شرقی قطر قرار دارد.

محمد پس از درگذشت پدرش، ثانی، رهبر عشیره‌اش در فویپرط شد و در نهایت وی توانست دامنه نفوذ خود را در مناطق مختلف قطر گسترش دهد، وی همچنین در سطح خارجی توانست جایگاه خود را از طریق ائتلاف با «فیصل بن ترکی» امیر حکومت دوم آل سعود تقویت کند، بن ترکی اوایل سال 1851 میلادی به قطر رفته بود. شیخ محمد بن ثانی در اوایل دهه شصت قرن نوزدهم میلادی خود را نه تنها به عنوان مهمترین شخصیت در قطر بلکه در تمام شبه جزیره عربی مطرح کرد.

وی در 12 سپتامبر 1868 میلادی معاهده‌ای را با سرهنگ لوئیس بیلی انگلیسی مقیم خلیج فارس منعقد کرد که دربرگیرنده اعتراف به استقلال قطر بود، بن ثانی در سال 1871 میلادی از عثمانی‌ها در الاحساء (واقع در شرق عربستان) خواست از وی در برابر هر گونه تعدی و حمله خارجی حمایت کنند، با آغاز سال 1876 میلادی، وی مسئولیت اداری را به فرزندش، شیخ قاسم بن محمد بن ثانی واگذار کرد که دلیل آن کهولت سن بود، شیخ محمد بن ثانی در سال 1879 میلادی درگذشت.